

"Κι αν ήσουν εσύ;"

**Ένα πρόγραμμα ευαισθητοποίησης στα ανθρώπινα δικαιώματα και σε θέματα προσφύγων
με βιωματικές δραστηριότητες, τεχνικές θεάτρου και εκπαιδευτικού δράματος**

Εισαγωγή

Στο πλαίσιο των εκπαιδευτικών της δράσεων και της διεθνούς αποστολής της για την προστασία και την προάσπιση των δικαιωμάτων των αναγκαστικά εκτοπισμένων, η **Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες (Υ.Α.)** σε συνεργασία με το **Πανελλήνιο Δίκτυο για το Θέατρο στην Εκπαίδευση** σκοπεύει να συνεχίσει κατά τη σχολική χρονιά 2019-2020 το εκπαιδευτικό πρόγραμμα «Κι αν ήσουν εσύ;», που ξεκίνησε να υλοποιείται το 2015.

Το Πρόγραμμα **"Κι αν ήσουν εσύ;"** είναι ένα πρόγραμμα για την ευαισθητοποίηση της ευρύτερης εκπαιδευτικής κοινότητας στα ανθρώπινα δικαιώματα και σε θέματα προσφύγων με την αξιοποίηση βιωματικών δραστηριοτήτων και τεχνικών θεάτρου και εκπαιδευτικού δράματος.

Το πρόγραμμα αυτό, συμβάλλοντας από το 2015, ανάμεσα σε άλλα, στην εθελοντική επιμόρφωση πάνω από 9.000 εκπαιδευτικών σε όλη την Ελλάδα και στην ενεργό συμμετοχή πάνω από 20.000 μαθητών, αποτελεί συνέχεια της εμπειρίας και καλών πρακτικών που αναπτύχθηκαν μέσα από προηγούμενα εγκεκριμένα εκπαιδευτικά προγράμματα της Ύπατης Αρμοστείας και του Πανελληνίου Δικτύου για το Θέατρο στην Εκπαίδευση. Ενδεικτικά, αποτελεί την συνέχεια των προγραμμάτων «Συμβίωση: Σχέδιο δράσης για την προώθηση της ανεκτικότητας και την πρόληψη του ρατσισμού στο σχολείο» και «Εσύ όπως κι εγώ: εξερευνώντας τη διαφορετικότητα μέσα από το θέατρο». Επισυνάπτεται αναλυτικός απολογισμός του προγράμματος για το σχολικό έτος 2018- 2019. (Παράρτημα 4)

Με βάση την αξιολόγηση και ανατροφοδότηση των εκπαιδευτικών που συμμετείχαν στο «Κι αν ήσουν εσύ;» τις περασμένες χρονιές, το πρόγραμμα θα συνεχίσει τις δράσεις του την επόμενη χρονιά ανά την επικράτεια, εδραιώνοντας περαιτέρω τις συνεργασίες και τη δικτύωση που έχει αναπτυχθεί σε τοπικό επίπεδο και την ευρύτερη δυνατή εμπλοκή της σχολικής κοινότητας.

Σε ποιους απευθύνεται

Το πρόγραμμα απευθύνεται κυρίως σε μέλη της εκπαιδευτικής κοινότητας δηλαδή εκπαιδευτικούς, μαθητές, στελέχη εκπαίδευσης, γονείς αλλά και σε φορείς της τοπικής κοινωνίας και στελέχη οργανώσεων που ασχολούνται με τα ανθρώπινα δικαιώματα.

Στόχοι

Η στοχοθεσία του προγράμματος περιλαμβάνει δύο βασικές κατηγορίες:

- α)** την ενημέρωση και ευαισθητοποίηση εκπαιδευτικών και μαθητών στα ανθρώπινα δικαιώματα και σε θέματα προσφύγων μέσα από επιμορφωτικά εργαστήρια και σεμινάρια.

β) τη στήριξη σχολείων και εκπαιδευτικών που υλοποιούν ανάλογα προγράμματα με βιωματικές τεχνικές διδασκαλίας και αξιοποίηση τεχνικών θεάτρου, θεατρικού παιχνιδιού και εκπαιδευτικού δράματος.

Υλοποίηση

Το πρόγραμμα υλοποιείται από το Πανελλήνιο Δίκτυο για το Θέατρο στην Εκπαίδευση σε συνεργασία με την Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες. Ο συντονισμός του προγράμματος γίνεται από στελέχη των δύο φορέων, ενώ στα σεμινάρια και στις παρεμβάσεις στα σχολεία καθώς και στις Ημέρες Σχολικής Δράσης και τα Φεστιβάλ εμπλέκονται επίσης έμπειροι εμπυχωτές, επιμορφωτές και εκπαιδευτές νέων, που είναι ειδικά πιστοποιημένοι στο πρόγραμμα. Επισυνάπτεται λίστα με τα βιογραφικά τους. (Έντυπο 2αβ)

Κατά τόπους το πρόγραμμα συνεργάζεται με τις αρμόδιες Περιφερειακές Διευθύνσεις Εκπαίδευσης, Περιφερειακά Κέντρα Εκπαιδευτικού Σχεδιασμού και Διευθύνσεις Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης (δια μέσου ενδεικτικά των Συντονιστών Εκπαιδευτικού Έργου, Υπευθύνων Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης, Αγωγής Υγείας, Πολιτιστικών Θεμάτων και Σχολικών Δραστηριοτήτων, ΚΠΕ ή άλλων στελεχών εκπαίδευσης) αλλά και με φορείς γονέων, τοπικής αυτοδιοίκησης, πανεπιστημιακά ιδρύματα, οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών, συλλογικότητες εκπαιδευτικών, καλλιτεχνικούς φορείς κ.ά.

Το 2019-2020 το πρόγραμμα υλοποιείται σε διάφορες πόλεις της Ελλάδας (όπως ενδεικτικά Αθήνα, Θεσσαλονίκη, Πάτρα, Τρίκαλα, Βόλο, Σάμο, Λέσβο, Χίο, Τρίκαλα, Ιωάννινα, Κοζάνη, Καβάλα, Καλαμάτα, Καρδίτσα, Λάρισα, Ιτέα, Ναύπακτο, Αγρίνιο, Αίγιο, Ναύπλιο, Κρήτη, Ιωάννινα, Δράμα, Κιλκίς, Κέρκυρα, Ξάνθη κ.ά.

Το πρόγραμμα είχε την έγκριση του Υπουργείου Παιδείας (μέσω του Ι.Ε.Π.) για τις σχολικές χρονιές 2015-2016, 2016-2017, 2017-2018 και 2018-2019 και είναι πιστοποιημένο ως πρόγραμμα του IDEA (Διεθνής Οργανισμός για το Θέατρο στην Εκπαίδευση). (Παράρτημα 3)

Όλες οι δράσεις του προγράμματος προσφέρονται δωρεάν, χωρίς κόστος για τους μαθητές ή τους εκπαιδευτικούς.

Υλικό

Το «Κι αν ήσουν εσύ;» αξιοποιεί τα εξής εγκεκριμένα για την παιδαγωγική τους καταλληλότητα εγχειρίδια της Υ.Α.: «Σκληρό Καρύδι» (2015), «Ειρήνη», «Δραστηριότητες βιωματικής μάθησης στα ανθρώπινα δικαιώματα και τους πρόσφυγες» (2014), «Περάσματα» (2013), «Δεν είναι Μόνο Αριθμοί» (2009). Επίσης, το εγχειρίδιο «Εσύ όπως & Εγώ - εξερευνώντας τη διαφορετικότητα μέσα από το θέατρο» (2010) του Πανελληνίου Δικτύου για το Θέατρο στην Εκπαίδευση και το βιβλίο «Μονόλογοι από το Αιγαίο» (2016), αποτέλεσμα του προγράμματος «Κι αν ήσουν εσύ;». (Παράρτημα 3)

Οι Δράσεις του προγράμματος

Οι δράσεις του προγράμματος κινούνται σε **δύο βασικούς άξονες**:

Α) την **επιμόρφωση** εκπαιδευτικών, στελεχών της εκπαίδευσης και μελών της τοπικής κοινότητας καθώς και των εμπυχωτών του προγράμματος και

Β) την **ευαισθητοποίηση και ενεργοποίηση των μαθητών** μέσα από προγράμματα, εργαστήρια, δράσεις, εκδηλώσεις και φεστιβάλ στις θεματικές του «Κι αν ήσουν εσύ;».

Αναλυτικότερα, οι δράσεις του προγράμματος είναι οι εξής:

Δράση 1: Επιμόρφωση εκπαιδευτικών και μελών τοπικής κοινωνίας

Το πρόγραμμα δίνει μεγάλη έμφαση στην επιμόρφωση εκπαιδευτικών Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης μέσα από σεμινάρια και εργαστήρια, μικρής ή μεγάλης διάρκειας (μέχρι **20 ωρών** το καθένα) με βάση το ανωτέρω αναφερόμενο εγκεκριμένο εκπαιδευτικό υλικό. Στόχος της δομής των σεμιναρίων, η οποία επισυνάπτεται είναι:

- i. Η ευαισθητοποίηση σε ζητήματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων γενικότερα και η ενημέρωση σε θέματα προσφύγων στην Ελλάδα και τον κόσμο,
- ii. η εξοικείωση με τη χρήση τεχνικών θεάτρου και εκπαιδευτικού δράματος, που μπορούν να αξιοποιηθούν στο σχεδιασμό προγραμμάτων ή μαθημάτων με ανάλογη θεματολογία,
- iii. η παρουσίαση εκπαιδευτικού υλικού διαφόρων φορέων που ασχολούνται με τα ανθρώπινα δικαιώματα,
- iv. η ενημέρωση για το ρόλο και τις δράσεις της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες στην Ελλάδα και παγκοσμίως, του Πανελληνίου Δικτύου για το Θέατρο στην Εκπαίδευση και άλλων συνεργαζόμενων φορέων σε τοπικό επίπεδο, που ασχολούνται με θέματα προσφύγων, εκπαίδευσης και ανθρωπίνων δικαιωμάτων και η προώθηση της δικτύωσής τους.

Τα σεμινάρια θα υλοποιηθούν σε Αττική, Μακεδονία, Πελοπόννησο, Ήπειρο, Θεσσαλία και άλλες περιοχές και απευθύνονται, πέρα από τους εκπαιδευτικούς, και σε εμπυχωτές ομάδων, μέλη τοπικών οργανώσεων και μέλη της τοπικής κοινωνίας (ενώσεις γονέων, στελέχη δημοτικών αρχών κ.ά.). Τα σεμινάρια που προγραμματίζονται να υλοποιηθούν αφορούν την επιμόρφωση συνολικά μέχρι και 2.000 εκπαιδευτικών. Η πρόσβαση στα σεμινάρια είναι εκτός ωραρίου, εθελοντική και δωρεάν για τους εκπαιδευτικούς και με προτεραιότητα σε όσους εκπονούν ήδη αντίστοιχο πρόγραμμα.

ΔΡΑΣΗ 2: Δράσεις για μαθητές

Δίκτυο Σχολείων 'Κι αν ήσουν εσύ;'

Με την ολοκλήρωση των σεμιναρίων για εκπαιδευτικούς ένας αριθμός σχολείων, των οποίων οι εκπαιδευτικοί έλαβαν τη σχετική επιμόρφωση, θα έχουν τη δυνατότητα να ενισχυθούν περαιτέρω παιδαγωγικά μέσω της συνεργασίας τους με τους θεατροπαιδαγωγούς του προγράμματος και τη διοργάνωση στοχευμένων εργαστηρίων για τους μαθητές τους στο σχολείο (μέχρι τρία δίωρα εργαστήρια). Το πρόγραμμα των εργαστηρίων για μαθητές, θα αξιοποιεί το παραπάνω αναφερόμενο εκπαιδευτικό υλικό, με σκοπό την υποστήριξη του εκπαιδευτικού και των μαθητών στην υλοποίηση κάποιων αντίστοιχης δραστηριότητας σε θέματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Μέσα από τα Δίκτυα Σχολείων «Κι αν ήσουν εσύ;», οι εκπαιδευτικοί στηρίζονται επίσης μέσω συναντήσεων των παιδαγωγικών ομάδων που τα αποτελούν. Στο τέλος της σχολικής χρονιάς, το Πρόγραμμα στηρίζει τα σχολεία που συμμετέχουν στα Δίκτυα Σχολείων, ώστε να καταλήξουν στην παρουσίαση της δουλειάς τους με τη διοργάνωση μιας Ημέρας Δράσης ή ενός Μαθητικού Φεστιβάλ, που μπορεί να εμπλέξει ολόκληρη τη σχολική κοινότητα, μεταξύ άλλων, σε χώρους εκτός σχολικής τάξης.

Αυτοτελή Εργαστήρια για μαθητές

Στο πλαίσιο του προγράμματος, διοργανώνονται αυτοτελή (δίωρα) εργαστήρια - παρεμβάσεις για μαθητές από τους θεατροπαιδαγωγούς του προγράμματος. Τα εργαστήρια υλοποιούνται μετά από αίτημα του εκπαιδευτικού με βάση κάποιο ανάλογο πρόγραμμα/θεματική με την οποία ασχολείται η

τάξη. Στη διάρκεια των εργαστηρίων γίνεται επεξεργασία ή παρουσίαση/δραματοποίηση σχετικού εκπαιδευτικού υλικού του προγράμματος, όπως:

- «*Σκληρό Καρύδι*», εργαστήριο δημιουργικής γραφής βασισμένο στο αντίστοιχο λογοτεχνικό κείμενο.
- «*Περάσματα*», παιχνίδι προσομοίωσης για το επικίνδυνο ταξίδι των προσφύγων.
- «*Η Πολύχρωμη Μετανάστευση της Πεταλούδας*», παράσταση θεάτρου φόρουμ για το δικαίωμα στην εκπαίδευση και θέματα αρμονικής συνύπαρξης.
- «*Εγώ-Εσύ-Εμείς*», εργαστήριο για τη διαφορετικότητα με σκοπό την ενίσχυση και ανάπτυξη της δημιουργικής ικανότητας των παιδιών.
- «*Ειρήνη*», εργαστήριο για την ειρήνη και τα δικαιώματα του παιδιού.
- «*Μονόλογοι από το Αιγαίο*», εργαστήριο δραματοποίησης με βάση το ομώνυμο βιβλίο.
- «*Γιατί οι νυχτερίδες κρέμονται ανάποδα*», εργαστήριο για τη διερεύνηση της διαφορετικότητας.
- «*Ο ελέφαντας, η σκιουρίνα και το μυρμήγκι*», εργαστήριο για την ανεκτικότητα, την αλληλοκατανόηση και τον σεβασμό στον άλλον.
- «*Ακολουθώντας το αγόρι με τη βαλίτσα*», εργαστήριο για την ανάπτυξη της φαντασίας, της λήψης πρωτοβουλιών και την προσέγγιση του προσφυγικού φαινομένου.
- «*Μπλοκάρουμε τον ρατσισμό στο σχολείο*», εργαστήριο για την αναγνώριση και αντιμετώπιση διακρίσεων και ρατσιστικών συμπεριφορών στον σχολικό χώρο.

Τα παραπάνω εργαστήρια υπολογίζεται να απευθυνθούν σε 4.000 μαθητές περίπου. Η συνοπτική περιγραφή τους επισυνάπτεται (*Παράρτημα 1*).

Δράση 3: Εκπαίδευση νέων εμπυχωτών και τοπικών συνεργατών και σεμινάρια ανατροφοδότησης στελεχών

Στο πλαίσιο της συνεχούς επιμόρφωσης των στελεχών, εμπυχωτών και επιμορφωτών του προγράμματος, το Πανελλήνιο Δίκτυο για το Θέατρο στην Εκπαίδευση οργανώνει σειρά εργαστηρίων για θέματα διαπολιτισμικής εκπαίδευσης, εκπαίδευσης ενηλίκων, θέματα που αφορούν την προσφυγική κατάσταση, τεχνικές αξιοποίησης του εκπαιδευτικού υλικού του Προγράμματος, ανατροφοδότησης κ.ά. Παράλληλα οργανώνει σε διάφορες πόλεις σειρά συναντήσεων με τοπικούς συνεργάτες για την οργάνωση και συντονισμό των εκπαιδευτικών δράσεων του προγράμματος στην περιοχή τους.

Δράση 4: Διαδραστικές παραστάσεις

Με σκοπό οι δράσεις του προγράμματος να μπορέσουν να αποτελέσουν αφορμή για συζήτηση και ευαισθητοποίηση της ευρύτερης κοινότητας, στα εργαστήρια του προγράμματος περιλαμβάνονται διαδραστικές παραστάσεις ανοιχτές στο ευρύτερο κοινό, όπως η παράσταση θεάτρου φόρουμ «*Η Πολύχρωμη Μετανάστευση της Πεταλούδας*».

Πρόκειται για Παράσταση θεάτρου φόρουμ που διαπραγματεύεται θέματα όπως η ξενοφοβία, ο ρατσιστικός λόγος, η αποδοχή του “άλλου”. Το εργαστήριο απευθύνεται σε εφήβους, εκπαιδευτικούς και μέλη της ευρύτερης εκπαιδευτικής κοινότητας και επιχειρεί να θέσει τους συμμετέχοντες απέναντι σε προσωπικές και κοινωνικές στάσεις, ιδανικά, επιθυμίες και ευθύνες.

Δράση 5: Μαθητικά Φεστιβάλ και Ημέρες Δράσης

Οι μαθητές και εκπαιδευτικοί που θα συμμετέχουν στα παραπάνω εργαστήρια θα έχουν τη δυνατότητα στο τέλος του προγράμματος να διοργανώσουν μία Ημέρα Δράσης και δικτύωσης ή ένα Μαθητικό Φεστιβάλ (ανά σχολείο ή ανά ομάδα σχολείων). Οι δράσεις αυτές έχουν σκοπό οι μαθητές των σχολείων των παραπάνω δικτύων να παρουσιάσουν τη δουλειά τους ή/και να εμπλέξουν ολόκληρη τη σχολική κοινότητα (συνομήλικους, μαθητές άλλων τάξεων ή σχολείων, γονείς κτλ.) σε δρώμενα και παρεμβάσεις που διοργανώνουν οι ίδιοι.

Ταυτόχρονα, αυτές οι Ημέρες Δράσης/Φεστιβάλ δίνουν την ευκαιρία σε μαθητές διαφορετικών τάξεων ή σχολείων να έρθουν σε επαφή και να μοιραστούν τις εμπειρίες τους από το πρόγραμμα. Η μετακίνηση των μαθητών για τις ανάγκες της δράσης –όπου αυτό κριθεί απαραίτητο- γίνεται με την άδεια των οικείων συλλόγων διδασκόντων και γονέων χωρίς οικονομική επιβάρυνση για τους μαθητές.

Δράση 6: "Μαζί"

Πρόκειται για δράση που υποστηρίζει δραστηριότητες με τη μορφή «δημιουργικών εργαστηρίων τέχνης», στις οποίες συμμετέχουν παιδιά, συμπεριλαμβανομένων των παιδιών – προσφύγων. Υλοποιούνται σε σχολεία, όπου στους μαθητές περιλαμβάνονται και παιδιά πρόσφυγες ή μέσα από συνεργασίες μεταξύ πρωινών σχολείων με τάξεις των ΔΥΕΠ ή κέντρα προσωρινής φιλοξενίας προσφύγων και περιλαμβάνουν ενδεικτικά: εργαστήρια τέχνης, επισκέψεις σε χώρους παραστάσεων, μουσείων κ.ά., ανοιχτές δράσεις σε δημόσιους χώρους, κ.λπ. Σημαντικό στοιχείο και προτεραιότητα σε αυτές τις συνεργασίες είναι τα παιδιά να συναντιούνται με στόχο να δημιουργήσουν κάτι μαζί αξιοποιώντας εργαλεία από τις τέχνες (θέατρο, χορός, βίντεο, μουσική, εικαστικά κ.ά.). Οι δράσεις «Μαζί» μπορούν να πραγματοποιηθούν τόσο κατά τη διάρκεια του ωρολογίου προγράμματος του σχολείου (αφορά το ωρολόγιο πρόγραμμα των πρωινών και των απογευματινών τάξεων ΔΥΕΠ) αλλά και εκτός αυτού.

Τέλος, το πρόγραμμα περιλαμβάνει:

- Συγκέντρωση και διάθεση **εκπαιδευτικού υλικού** για τους εκπαιδευτικούς (οδηγοί, εγχειρίδια με ασκήσεις και δραστηριότητες κ.ά.)
- **Υποστήριξη - εξ αποστάσεως συμβουλευτική** των εκπαιδευτικών που υλοποιούν δράσεις στα πλαίσια του προγράμματος "Κι αν ήσουν εσύ;" για τα επόμενά τους βήματα με την ομάδα τους.

Στους παρακάτω ιστοχώρους περιέχονται αναλυτικές πληροφορίες για τις δράσεις του προγράμματος, χρήσιμο ενημερωτικό και εκπαιδευτικό υλικό καθώς και ενδεικτικές εργασίες σχολείων που συμμετέχουν σε αυτό:

www.humanrights.theatroedu.gr

www.TheatroEdu.gr

www.unhcr.gr

www.unhcr.org/gr/ekpaideutiko_yliko

Αθήνα, Ιούνιος 2019